

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

**V Всеукраїнська науково-практична конференція
(6 грудня 2022 р.)**

м. Полтава 2022

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2022 р.)*

УДК 33: 167.1

А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 28.11.2022 р.).

Редакційна колегія:

- **Аранчій В. І.**, к. е. н., професор, в. о. ректора Полтавського державного аграрного університету, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, к. е. н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Єгорова О. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Остапенко Т. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Актуальні питання сучасної економічної науки : збірник матеріалів
V Всеукр. наук.-практ. конф., 6 грудня 2022 р. Полтава : ПДАУ, 2022.
230 с.

До збірника матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати
міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем
української економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не
розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених
фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за
додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

НАПРЯМИ ТА ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Ромаш Д.В.....	146
ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ	
Ряса В., Стонт О., Котенко З.,.....	148
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ	
Шевченко В.М.	152
ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	
Ярошенко А.О., Дейнека О.М.....	155
СЕКЦІЯ 4. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ СИСТЕМ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ, СТРАХУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	158
РОЗВИТОК ПРОЄКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ: ДОСВІД РОЗВИНУТИХ КРАЇН	
Боднар О.А., Кугляр А.А.	159
ТЕХНОЛОГІЇ ПРОСУВАННЯ СТРАХОВИХ ПРОДУКТІВ У СТРАХОВОМУ МАРКЕТИНГУ	
Ведмідь М.О., Зоря С.П.....	162
ДИДЖИТАЛІЗОВАНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	
Дроботя Я.А., Пономарьова М.С.	165
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ БАНКІВ УКРАЇНИ	
Жердецька Л.В., Гой В.К.	167
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЦІНОВИХ СТРАТЕГІЙ	
Жердецька Л.В., Урум Е.О.	171
РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ КРЕДИТУ У ФУНКЦІОНУВАННІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
Завалій О.О.....	175
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ FİNTECH У БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ	
Коваленко В.В.....	178

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ КРЕДИТУ У ФУНКЦІОНУВАННІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Завалій О. О.,

здобувач вищої освіти СВО Бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Науковий керівник: Томілін О.О., д.е.н., професор

Кредит виникає безпосередньо з потреб виробництва, внаслідок розвитку процесів обміну товарами. Конкретною економічною основою, на якій з'являються і розвиваються кредитні відносини, виступає кругообіг капіталу. На базі нерівномірності кругообігів й обороту капіталу виникають відносини, які усувають невідповідність між часом виробництва і часом обігу, вирішують відносне протиріччя між тимчасовим накопиченням коштів та необхідністю їх використання в національній економіці. Таким відношенням і є кредит, який став невід'ємним атрибутом товарного виробництва.

Суть кредиту полягає в тому, що це рух вартості на засадах поверненості в інтересах реалізації суспільних потреб [6, С.91].

В умовах ринкової економіки кредит набуває загального характеру. Необхідність кредиту тісно пов'язана з особливостями кругообігів індивідуальних капіталів. Ще більшою мірою кредит необхідний для становлення нових підприємств малого та середнього бізнесу, впровадження нової техніки та технологій. Кредит замінює гроші й одночасно трансформує якість вартості, що позичається. З моменту надання кредиту – ці гроші трансформують своє категоріальне значення і починають функціонувати вже як кредит.

Кредит – за своєю сутністю та механізмом впливу на процес суспільного відтворення являє собою одну з найскладніших і найдавніших економічних категорій товарно-грошових відносин [1].

Ю.Потійко вважає, що кредит є економічною категорією, що передбачає акумулювання тимчасово вільних коштів бюджету, централізованих державних позабюджетних фондів, господарюючих суб'єктів та населення для подальшої їх видачі позичальникам на умовах повернення, платності, реального забезпечення, строковості та цільового використання [3].

Завдяки кредитові покупець, який в процесі кредитних відносин перетворюється у позичальника, отримує можливість придбати необхідні товари, ресурси, послуги, не маючи грошей.

Активна роль кредиту у функціонуванні ринкової економіки ґрунтується на додержанні основних принципів кредитування:

- поверненість позичальником коштів кредитору в повному обсязі;
- строковість надання коштів кредитором позичальникові;
- платність користування позиченими коштами;
- забезпеченість позички;
- цільове призначення позички;
- диференційований підхід до процесу кредитування [3].

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2022 р.)*

Окремі автори вважають, що «...кредит прискорює обмін і відтворювальний процес в цілому. Якщо гроші – це, за висловом класиків, колесо обігу, то кредит – це та тяглова сила, яка прискорює суспільний розвиток» [4].

На нашу думку, кредит – це економічні відносини між суб'єктами ринку з приводу перерозподілу вартості на засадах поверненості, строковості і платності.

Таким чином, необхідність кредиту викликана існуванням товарно-грошових відносин. Його передумовою є наявність вільних коштів у суб'єктів економічних відносин та наявність поточних або майбутніх доходів у позичальників.

Кредитні відносини в ринковій економіці ґрунтуються на певній методологічній базі. У структурі кредитної системи вирізняють банківську та небанківську кредитно-фінансові установи. Головною ланкою кредитної системи в будь-якій країні є банківська система, яка здійснює основну масу кредитних і фінансових операцій і є організаційною сукупністю різних видів банків у їх взаємозв'язку [7, С.13]. Отже, кредитна система – це сукупність кредитних відносин та інститутів, які реалізують ці відносини.

Основними ознаками відносин, що становлять сутність кредиту, є такі:

- учасники кредитних відносин повинні бути економічно самостійними, тобто бути власниками певної маси вартості і вільно нею розпоряджатися;
- функціонувати на основі самодостатності та самокупності;
- нести економічну відповідальність за своїми зобов'язаннями.

Кредитні відносини є добровільними та рівноправними. Тільки за цих умов вони будуть взаємовигідними і зможуть розвиватися по висхідній. Інакше ці відносини будуть згасати і розриватися, тобто втратять здатність до розвитку.

На переконання Кисіль С.С, основоположним базисом формування кредитних відносин між кредитором і позичальником виступає „...об'єктивна необхідність забезпечення двосторонньої ефективності використання цих коштів – прибуткове повернення банком наданого кредиту та покриття потреби у додаткових коштах позичальником з метою забезпечення виробничо-господарського процесу і кінцевого одержання прибутку” [2]. Водночас кредитування – це найбільш ризикована операція будь-якого комерційного банку. Банківська діяльність, функціонування банківських установ і структурних елементів банківської інфраструктури слугують найпріоритетнішими драйверами економічного розвитку кожної країни. З усього різноманіття банківських операцій кредитна діяльність відіграє найважливішу роль. Це опосередковується тим, що доходи від її здійснення формують основну частку прибутку банку.

Банківське кредитування – це економічні відносини, що виникають між банківською установою як кредитором так і позичальниками з приводу руху позикових грошових ресурсів, сформованих за рахунок власних і залучених

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»: збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2022 р.)*

витоків для тимчасового використання на умовах повернення, строковості, платності, забезпеченості, цільового призначення з метою задоволення фінансових потреб [4]. Вважаємо, кругообіг капіталу безперервний, але при цьому не виключаються коливання, приливи і відпливи грошових коштів, коливання потреб у ресурсах і джерелах їх покриття.

До основних напрямків підвищення ефективності використання грошово-кредитних засобів можна віднести: процентну політику; рефінансування комерційних банків; монетарне регулювання; регулювання курсу національної валюти [5, С.53]. Отже, кредит має дуалістичний характер ефективності, що актуалізує питання пошуку механізмів забезпечення єдності та спільності інтересів кредитора і позичальника, що по суті становить основу компромісу між ефективністю надання банками кредиту й ефективністю використання позичальником кредитних ресурсів. Обґрунтована довіра обох сторін повинна бути закладена в основу кредитних відносин.

Таким чином, конкретні причини, що зумовлюють необхідність кредиту, – коливання в обігових коштах суб'єктів ринку, а також виникнення потреби у створенні та відтворенні основного капіталу.

Список використаних джерел

1. Версаль Н. І. Теорія кредиту: навчальний посібник. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. 483 с.
2. Кисіль С. С. Особливості кредитного забезпечення розвитку сільсько-господарських підприємств. *Херсонський національний технічний університет. Серія «Соціально-економічна політика*. 2018. № 28(17). С. 203-208.
3. Потійко Ю. Ще раз про кредити. *Вісник НБУ*. 2000. № 12. С. 47–48.
4. Томашук І.О. Теоретичні аспекти сутності банківського кредиту та особливості кредитних відносин в аграрному секторі економіки. *Економіка АПК*. 2021. Т. 319, № 5. С. 101–112. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202105101> (дата звернення: 25.11.2022).
5. Томілін О. О. Визначення основних структурних змін в системі економічного регулювання грошово-кредитної політики України. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Полтава: ПДАА, Вип. № 1 (8). Т. 2, 2014. С. 48–53. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1539> (дата звернення: 25.11.2022).
6. Томілін О.О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава: ПОКППІТ “Освітаінфоком”, 2009. 172 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8872> (дата звернення: 25.11.2022).
7. Томілін О.О., Гаврилова О. А., Демчук Г. С. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. Полтава: “Оріяна”, 2009. 284 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8877> (дата звернення: 25.11.2022).
8. Кредит: сутність, концепції, поняття та ознаки. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/20366/> (дата звернення: 25.11.2022).